

Становище

от проф. д-р Амелия Личева, Катедра „Теория на литературата“, Софийски университет

за участие в конкурс на СУ „Св. Кл. Охридски“ за академичната длъжност „доцент“ по област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1 Филология (Българска литература)

Общо представяне на кандидата

На обявения конкурс документи за участие е подал само един кандидат – гл. ас. д-р Ноemi Стоичкова. Ноemi Стоичкова е дългогодишен преподавател по българска литература във ФСФ, води лекции и упражнения в различни филологически специалности. Основните ѝ интереси са в полето на класическата и съвременната българска литература. Тя преподава и в МП „Литературата-творческо писане“, където часовете ѝ имат по интердисциплинарен характер и обвързват литературното и медийното поле. Наред с това Стоичкова активно участва в национални и международни конференции, а вече 10 години е и един от редакторите на списание „Литературата“, при това от най-активните. С всичко това, както и с многобройните си публикации, тя е доказала трайния си ангажимент към академичното.

Научни трудове

В настоящия конкурс д-р Стоичкова участва с 9 статии и една монография. Повечето от статиите засягат различна проблематика спрямо монографията, но са в общата посока на следене на ролята на идеологическото в полето на литературата и критиката. В този смисъл може да се каже, че те разширяват търсенията на монографията и са свидетелство за трайния интерес към темата за употребите на литературата, разбирани така, както ги мислят представителите на

културните изследвания – като поле на властови и идеологически сблъсъци, като абсорбиращи контекста текстове, като тип социални механизми. Така за разлика от монографията статиите се занимават предимно с идеологическите присвоявания на литературното и са по-близо до част от търсенията на съвременното българско литературознание, отворено към тази проблематика. Затова и тук ще се концентрирам повече върху монографията, озаглавена „Критически езици и идеологически полета“, имаща приносен характер със съсредоточаването си върху полето на критиката, което така системно и целенасочено у нас не е обглеждано. Още повече, че става дума за един огромен времеви отрязък – от Възраждането до 1989. По тази причина е оправдана селективността, като фокусът на изследването специално от 1944 до 1989 г. се съсредоточава върху две списания – „Пламяк“ и „Септември“, но пък достатъчно добре мотивира защо точно те. Освен, че са официози, все пак по страниците на този тип периодика имаме по-малко оперативна критика – не че такава липсва и не че тя не е коментирана, но в тях се случват много повече дебати, които индиректно реконструират важни проблеми като идеята за това какво е разбирането за критика през периода, за ролята на критика, за образа на наследството, за образа на българската литература, за отношението към ставащото навън в литературознанието и пр. Но дори и там, където територията е по-позната, какъвто е случаят с периода до 1944 г. , има важни акценти върху имена, статии и цели списания, които не са откроявани с оглед на визиите си за критическото и неговата роля. Иначе казано, цел на монографията са саморефлексите на критиката и тя умело сблъсква различни критически езици. Така от една страна се реконструират езиците на времето и на дебатите, от друга се дава светлина на институционализирането и професионализирането на критическите практики. Все в този дух са важни образите на родни и чужди писатели, които критическите текстове индиректно налагат, съизмерванията с

европейското във всички периоди, идеологизациите на критиката и пр. Много ценно е, че изследването стъпва на много широка емпирия и изводите често пъти се самоналагат, достатъчно е да се пресекат или сблъскат различни критически позиции. В този смисъл спокойно можем да кажем, че целта за саморефлексията е наистина постигната. Не на последно място достойнство на труда е неговият плурализъм, защото той отделя място както на дясната, така и на лявата критика, показва свръхидеологизацията, но е много коректен и към всички пробиви, с което не просто реконструира една детайлна и правдива история на критиката, но индиректно включва всички дебати от миналото в днешния ден, когато отново е на мода да се питаме има ли нужда от критика и от каква точно. А и много посоки на критиката ни веднага след 89-а година биха могли по-лесно да се обяснят с тази нейна предходна история. Нещо повече. Разполовяването на работата на преди и след 1944 г. помага да се направят паралели, да се видят силните критици, чието наследство е добре да се следва. И за пореден път ни връщат към едно загубило се минало, в което самочувствието и измерването с Европа са били нещо закономерно.

Методология

Общата методология на монографията е индуктивна, стъпваща на социологическия подход в литературознанието. Тя се опира и на едно широко разбиране за идеологията, подкрепено с авторитета на Тери Игълтън. Достойнство на езика, на който е написана монографията е липсата на морализаторство. Обективистичният тон, който се пази, дава повече възможности на четящия да влезе в ролята на съдник или апологет, ако пожелае. Но той най-вече помага да се вникне в сложностите, защото голяма част от образите и саморефлексииите са достатъчно противоречиви, дори когато уж еднозначно обслужват идеологията.

Заклучение

Като имам предвид интердисциплинарния характер на предложените трудове, тяхната полезност, както и демонстрираните осведоменост и подготвеност, позволявам си убедено да заявя, че на гл. ас. д-р Ноеми Сточкова заслужено може да бъде присъдено научното звание „доцент“ по професионално направление 2.1 Филология (Българска литература) на Софийския университет.

Проф. д-р Амелия Личева